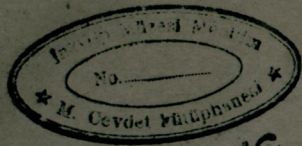

۲۶ تشرین اول ۱۹۱۸

صافی : ۶۶

اوجچی جلد

تذکره محبوسان

مغلی غمگی درگاهکده آغلاقی ؛
میولورجه فهرمانی عرشک
قربان ایشک ، امید ایله یولادق ،
یوقی بر نور هزارلک مالمش ؟

اڭ قیتمی برلوریز ، نه آچی ،
قلبدن قیوب قیوب کیتدیله
بو اقتراض بولمده ، سن آچی ،
ای آلهام ، ایجه بری دربار ،

بر ولسنر آسیر ایجه بری سن ،
بی کناهر حرمته یاری ؛
صوک یله بری بخندک دوشمده
لایق ایله رحمتک یاری ا.ا

۳۳۴ تشریح اول

شکوه ناه

سیاحتی

فرانسه و تورکجه

فرانسه فراتی بیجی فرانسوا « یای » ده
مغلوب اولهراق اسیردوشدکن وخرستیانمکینلرینک
معاوضندن امید کسیدکن صوکره قانونی سلطان
سلطان النجا ایشدیر . فرانسواک بو حرکتی
فرانسه و تورکجه رسنی مناحیات دورمستک باشلانغی
اولشدیر . فرانسه ، بؤنق ، سیاست اسفاده ایتدیکی
کی اقتصاداً دخی استفاده ایشدیر . بو ایکی دولو
مناسباتک تقویه وانکشافه مدار اولی اوزره ، تورکجه
مهم بر عامل اولشدیر . فرانسه سفیرلری و قونسولر
سلسری ، باب عالی و حکومت داویرله ، ترجمانلر
معرفیه صراملری افاده ایتمک مجبور اولورلرایدی .
بو مجبورت ، تورکجه در ترجمانلق وظیفه سنی احداث
ایتمک سبب اولشدیر .

فرانسهک شرق تجارتنه بیوک برامیت ویرمکه
باشلان اوز درنجی لوییک ناظرلندن مشهور
قولیرک زمانته قدر ، (قولیر ۱۶۱۹ - ۱۶۸۳
باشامشدر) فرانسهک استانبول سفارتخانه تئدیک
منصفیه ترجمانلک اکثریتی هزار روملی تشکیل
ایدر ایدی [۱] . فقط ، اجنبی ترجمانلرین محنت
اولیان قولیر ، برطرفدن فرانسه تبعه سندن تم جان
تقدیرمک ، دیگر طرفدن شرفک علوم وقوتی
تقدیر قادر بر زمره علیه احضار ایلک ایتدیکنکن ،
۹ - ۱۰ باشنده فرانسه چوقورلرینک استانبول
وامبر قاتولیک میسوزلری نزدیک کوندولسی ایچون
۱۶۷۰ ده ، فرانسه قرائدن بر امرنامه استحصا
ایشدیر . شرفه کوندولسی چوقورلره استانبولده
« دل اوغلان » دیرل ایدی . فرانسه ۱۷۰۰ تاریخه

مازغالاردن صبران دونوق بر نور ایشدیر
یارادانک حضورنده سجده و واردم ؛
« تا کریم ! بزى اوتاندریمه . » دیه یالواردم ؛
دعا ایشدم کولکدهک مراد ایشیده .

قاچ کیجه در رؤیایلم ، سزکله دولو ؛
قلیم اوبر بر حسرتک یانغیلندن ،
قاچ زماندرینه دشمن آقینلندن
جبهه مژه اوغرامادی پوستنک یولو .

ای آنه سز یاورولرم ، آق ساجلی نیمه ؛
اگر صیق ، صیق یازاماسم اوزوله بکر ؛
اطرافده چاقانیرکن بو قائل ده کیز
قلیچ قدر مونس ده کیل آلمه فلم ...

بی صبا

آفریده

اودامه سرهدیک متشکله
قروویب صاراردی کلمدن هنوز .
کوکسی دوله دوران هر نغمه اینق ؛
آغلیور ایشدیر بر صاراران یوز .

افقده اوریکن خزان افشای
حسرتله آزارم یولارگنده ایز ،
بیتیمور سوکلم بو عرک غمی
یاشارکن بر اولو قادر املسن .

بر آری کیجه بی خاطر لامازکن ،
بو هجران ایشدی بر غیرطیناکی .
داها دون بو موسی مانلی بر یازکن
بوکولک ماتمی اوکسوز « بیی »

بر صاری کچی هر دم قولنده
صولوغک او مسعود کونلر نه اوزاق ؛
بر اوزون چول وارک شیمیدی یولده
حسرتله یوروم یاسه دالاراق ..

دولبور بر شیشه سندن بوش قالان ؛
ای اوزاق سوکیله نه کل ارتق .
اوزولوب آغلام هر کون آرقه کن
کوزلرم یوللرده ، امیم قیریق ..

احسان مقبل

صوک دعا

سسز ، قارا کیجه لرده آلهام ،
نور ایستین سندن خسته بر آهم ؛
بیللر وارک بکلر یوز بر امید
آسمان قدرکندن بو شهید

وطن ایچین .. آلییز کولکدره
اُل دولو بر شفاعت بکلدی ؛
ندمانی آلییز هب برده ؛
مناره لرده نیازلر ایلکدی .

ینه بو نوع اشخاصدن (میلان) لی بر دیگر
دوقور ایله اوطور یوردم که یوقاریکی معهود
یا نه تقریب ایشدی . مجروح زیبک صوک درجه
اضطراب چککه باشلاش اولدیندن حرفه یکی
باشدن خبر کوندرمش ، اگر قوروشنی شیمیدی
چهارمهمه موق اولورسه یارین بکری غروش ورده چی
بیله برمشدی . بونک اوزرینه شارلانان یاندهکی
وکندینندن ده ماهرجه عد ایتدیکی (میلان) لی
دوقورله مشاوره کلاشیدی . میلانی طرفدن قوروشون
اخراج اولدنی تقدیرده اجری تقسیم ایدجکلری
وعد ایدوردی . میلانی دوردی که :

— بکری غروشکی ؛ پک آز ...
لکن مادامک : بکری غروش عرض ایشلردی ؛
آلبت ده فضل ویرمکه راضی اوله جفلردی .
حیال اوتوز ، حتی فرق غرش آلمک ممکندی .
آله بیله امید ایتکده نه مانع واردی . شارلانان
ناتسلم آغابه مراجعته یاره زیبارک یکباشینندن
قوبازانا ییلردی !

بونک اوزرینه ایکی ماهر دوقور (۱) مجروح
یا نه شتاب ایتدیله . لکن عودت ایشکلری زمان
قوروشونک بیه چچارلامش اولدنی اؤکردم . شو
قدر وارک : یارمک اوزرینه بر مرهم ده قولش
ولوروشونک یارین علی الصبح اخراجی تقرر ایشدی .
دوقورلر قوروشون خستهک آینه تسلیم ایدنی آله
غروش آلاچق ایدیلر .

• بو چاقینلره عائد حکایه می بر تسلیت ویرنجی
جمله ایله بینه رکه : حریفلر ذواللی زیبکن آله
غروشنی چاروب تقسیمه موق اوله مادیلر . مجروح
کیجه صباحه قدر آجیندن بر طرفدن بر طرفه یورانه
قیورانه قوروشونی یارمک اغریبه کتیرمش ، رفیقارندن
بری ده فهمه جیدن تدارک ایتدیکی ماشا ایله بونی
یارادن چکوب آتشدی ؛ یاپان مقاوله نظرآ
دوقورلرک قوروشونی آله بیله چقاروب مجروح تسلیم
ایتلری ایجاب ایتدیکندن نورکار یک حق اولدق
بولره بش یارمیه ویرمکن استنکاف ایتدیله .
ای شارلاناک نورکاره « یالانچی کوکبلر ! »
دیه سوکوب صایدقاری و بونلرک صرحه ، انسانته
لایق اولمادقارندن کال حرارتله عث ایله مملتی
کورمک هم مضحک ، هم عبرت آمیز ایدی !

ناقلی

علی رضا سیفی

شقی

سیرده مکتوب

شیمیدی هنوز اوزافرده شفق سوکوبور ...
بیله یزره باقمده هب یاد ایشدم سزی ؛
ندن آنه دوشوندیجه خیالکزی
تا قلبه بر غریبک کلوب چوکوبور ؛

استغفا انجمن، دہ پارادی ۱۷۹۷ء السنتہ شرقیہ مکتبی تورکجہ درس لہرے باشلاق اوزرہ استانبول، غارت، واو زمان پارسیہ کیدن عثمانی سفیری استغفا علی افندی ری زفات ایچشدر .

دہ پارادی ، « دل اوغلان » مکتبہ کال تحصیل ایستدکن صوکرہ تورکجہ بی مکالمہ درمک ایچون استانبول کلرک ، تورکیا ک مختلف شہر لہرہ مصر و تونسہ بوشی و نہایت فرانسیسک استانبول سفارتخانہ سی ترجمانفہ تعین اولئشدر .

تورکجہ معلمی وظیفہ سیلہ پارسیہ تعین ایستدکن اولان دہ پارادی ، وظیفہ سی باشند بر سنہ قادیق ۱۷۹۸ء نابولئون یونانیہ ک مصر حکمت سفریہ سنہ ، باش ترجمان سفیلہ التناق ، و عیانت حاضرہ سی اثباتندہ ذرات لہرین وفات ایچشدر .

دہ پارادی کی آردہ صرہ فرانسیہ طرفدن مأوریت مخصوصہ ایلہ اویتہ بریہ کوندربان معلملہ وکالت ایستہ یلک ایچون ، السنتہ شرقیہ مکتبہ معلولک و وظیفہ سی احداث ایستہ یلک ، ایلک تورکجہ معلی معلی ۱۸۰۱ء سنستدن اول تعین اولئشدر .

۱۸۰۰ء دہ موسیو آ. ژوبر A. Jaubert دہ پارادی زینہ ، تورکجہ معلملک تعین اولئہرق ۴۷ سنہ کرسیسی محافظہ والسنتہ شرقیہ مکتبی مدامولہرہ مخصوص اولی اوزرہ ، ایلک تورکجہ صرف ونحو کتانی نشر ایچشدر . (۱۱) موسیو الیہ ، تورکجہ صرف ونحو قواعدیلہ برابر کاتب جلیبک «خفہ الکبار» فی اسفار البعار « اثری اوقودور ایدی [۱۲] .

۱۸۰۸ء وفات این ژوبری موسیوودہ سلان M. de slane اختلاف افش ایستہ ، موسیو الیہ عریجہ کرسیسی اشغالہ دعوت ایستہ یلک ایچون ، تورکجہ درسی ترک ایستہ یلک سنہ دہرہ ، موسیو دوبو Dubeux یکچشدر . دوبو ۱۸۱۳ء وفات ایستدکن ، بری موسیو یازبہ دہہ بنار، Barbier de Meynard یکچشدر . ۱۸۸۲ - ۱۸۸۳ سنہ تدبیر سیستک تورکجہ درس پروغرامی موجبہ ، موسیو الیہ طلبہ سنہ « سفارتخانہ محمد افندی » ایلہ ابوالضیا نوفیق بک «قوتہ ادبیات» فی اوقودور [۱۳] مہنارک ، شرقی اولوق تورکجہ معلی ۱۸۷۲ء دہ مذکور مکتبہ تعین اولئش زاغریان افندی نامندہ برادری ایدی . او زماندن اعتباراً ، السنتہ شرقیہ مکتبی خلی ایستہ یلک وشرقک انباء فکریسی کال اہمیتہ تعیندن کیری قائلشدر .

آرام غلاتی

Eléments de la grammaire [۱۱] turke. بو اثر برنجی دہہ ۱۸۲۳ء دہ و ایکچنی دہہ ۱۸۴۳ء دہ پارسیہ طبع اولئشدر . Mét.Orientaux, [۱۲، ۱۳] بو درسر ، اثریک مقدمہ سیستدن صوکرہ نشر اولان درس پروغرام لہرک مفرداتی میاندہ کوسترلشدر .

پارسیہ ، قولہ ژورویالی (بوکونکی آسیی قولہ ژور فرانس) نامیلہ عالی و « دل اوغلان » مکتبندن دہا اسکی بر مؤسسہ واریدی کی ایک عرب لسانی کرکیتہ ماک ایدی . ۱۷۷۳ء دہ یوکی کرسیسی احداث «ایستدکن [۱۶] ۱۸۲۸ء دہ قولہ ژورایاک تورکجہ معلی موسیو کیر Kieffer ایدی [۱۷] موسیو الیہ ، عہد عتیقک تورکجہ ترجمہ سنک برقیسی تصحیح ایچشدر [۱۸] .

« دل اوغلان » مکتبک مطلوبہ موافق بر حالہ بوتقدینی یوقاردہ سولئشدر . ۱۷۹۰ سنہ سنسدہ موسیو لانگلہ Langlès طرفدن فرانزہ مجلس مجلسنہ تقدم فنان بر لایحہ دہ تجارت ، سیاست وعلک منافی نظر اعتبارہ آلہرق ، بری پارسیہ دیرکی مارسیلہدہ اولی اوزرہ بر عریجہ ، تورکجہ وفاری کرسیسک احداثی تکلیف ایستہ یلک ، تورکجہ تکلیف واقع قبول ایستہ یلک . او صرہ دہہ فرانہ انقلاب کیری باش کوسترجہ ، شرق اسکیلرلہدہ یونان فرانسر ترجمانی استغفا ایستدکن کی پارسیہ کی « دل اوغلان » مکتبہ تحصیل ایستدکن یوچوقلر دخی مکتبندن یچقاریلوق مکتبہ ، یالکز ایک طلعہ قائلشدر . لایحہ صحابی موسیو لانگلہ اسکی تشینی فودن فلیہ یچقارمق ایچون ک چوق چاکشش ، وقوتوانسیون حکومتی ، انقلاب کیرک الک شدنی زمانندہ « دل اوغلان » مکتبی برینہ السنتہ شرقیہ مکتبی نامیلہ پارسیہ برمکتبک اجلسی ایچون ویریلن لایحہ ۳۰ مارٹ ۱۷۹۵ء ماضی جلسہ سنسدہ قبول ایچشدر . لایحہ ک ایکچنی مکتبہ سنسدہ ، تورکجہ وقرب تانارجہ سی ایچون بر کرسیسک احداثی صرحدن (۹) تورکجہ کرسیسی حان احداث ایستہ دہ تانارجہ کرسیسی ۱۸۴۶ء دہ احداث ایستدکن . [۱۰]

بو لایحہ ک قانون شکلتہ کچستہ رعماً ، انقلابک دوامندن دلائی ، السنتہ شرقیہ مکتبی درس لہرہ آتیق ۱۷۹۶ء دہ باش لائشدر . بو مکتبک ایلک تورکجہ معلی موصالی ژدہف بھمان Joseph Beheman نامندہ ۷۳ یاشندہ بر ذات ایدی . السنتہ شرقیہ مکتبی معلملک ، شرقہ ترجمانی وظیفہ سی بحقی افشاغش بر فرانسرک تعینی خندہ قانوندہ صراحت بولئستہ بناء ، اختیار موصالی ، برسنہ قدر درس ویردکن صوکرہ ، فرانسیسک استانبول سفارتخانہ سی باش ترجمانی موسیو و استودہ پارادیک Venture de Paradis تعین اولئش اوزرہ ،

[۱۶] کذا .. صحیفہ ۴ (شرح قسمی)

[۱۷] کذا .. صحیفہ ۲۵

[۱۸] یکی مجموعہ ک ۳۵ نومرولو صایستندہ « کتاب مفلسک تورکجہ ترجماری» نامیلہ یازدینغر مقالہ میراجتہ اولہ . او مقالہ دہ ، موسیو الیہ کپارس دارالفنون السنتہ صایہ معلی اولدینی دیندش ایستہ دہ ، حقیقت حالہ قولہ ژورایادہ تورکجہ معلی ایدی .

[۱۹] Mel.Or.orientaux، یک مقدمہ سی .. صحیفہ ۷۰

[۱۰] کذا .. صحیفہ ۴۱

قدر لاریگیہ یوچوقلری کوندرمکہ دوام اغش ایستہ ، بو تارخندہ «دل اوغلان» مکتبی école de jeunes de langues نامیلہ پارسیہ بر مکتب انجمن [۲] . استانبولہ وازیردہ تورکجہ و دیگر شرق سالاری اوکرہ ن یوچوقلرک مکتب اولدقاری وظیفہ ل میاندہ ، شرق یازمہ کتابلرینک بعض اقسامی ترجمہ و کتبخانہ لہرہ موجود کتاب جدوللری تنظیم ایک وظیفہ دہ داخل ایدی [۱۳] .

۱۷۰۰ - ۱۷۰۲ دہ شرقی زیارت ایستدکن اولان نورنہ نور ، تورکجہ اوکرک ایچون استانبولہ کان فرانسز چوقلرلرندن بحث ایستدکن « فرانسیہ سفارتخانہ سی تخصیص ایستدکن سرائک کوجوک کلبہ سی ، فرانسز ملتک زاهلری اولان فرانسز قاپوسن پایاساری طرفدن اداره اولئور . بو پایاسار ، ایستدکن اسکیلرلہدہ ک فرانسز قاپوسلوسخانہ لہرہ ترجمان اولی اوزرہ فرانسیہ قرالی طرفدن استانبولہ کوندربان «دل اوغلان» نامیلہ معروف چوقلرک معلملرین . یوچوقلر تورکجہ ، عریجہ ، یونانیہ اوکرہ نیورلر « دیشدر [۱۴] اورویادہ ، عریجہ ک تحصیل ، اون آلئجی عصرہ دہ باشلانشدر . فرانسیہ یوقاردہ سولئشدر وچلہ ، اون بدیجی عصرہ دہ قولہ ک دلائلہ سائر اوروپا مملکتلرین اول - ولو فرانسیہ خارجندہ اولسون - تورکجہ ک تحصیل لزومی حسن ایچشدر . « دل اوغلان » مکتبک پارسیہ تأسس ایتسی اوزرہ سی ، تورکجہ و عریجہ لایق وچلہ اہمیت ویرمیش وحتی یوکی لسانک تدریسی دخی برمدت سکتہ ی اوغر اقدن بقیہ ۱۶۹۹ - ۱۷۷۹ تارخی قدر ، پارسیہ عریجہ حروفیلہ هیچ بر سائل طبع ایستہ یلک . ۱۷۵۱ سنہ سنسدہ ، اون پیشی لویک بیوک برادری دوق دہورغوتایک ولادیمناستیتہ ، « دل اوغلان » مکتبی طلبہ سی ، او زمانک عادتہ اتباعاً ، یو ولادی تسبید ایستدکن ایچون لایحہ ، یونانیہ و فرانسیجہ اولوق نشر ایستدکنی شر مجموعہ سنسدہ « تورکجہ » یازمہ قلدن « طرایق » non quod Turcice scripserint معذرت بیان ایستدکن صوکرہ «تورک شر بریسی صومشد» Turcica Musa silet کلبہ لہرہ باشلان برقمطہ یازدق ، قطعہ ک آلئندہ « پارسیہ تورکجہ و عریجہ مطبعہ بوتقدینی Nihil Parisiis Turcice Ar. bi- mandatur typis mandatur ceve تالارہ (ایچشدر [۱۵]

[۱۶] Le Correspo dant مجموعہ سنسک

۱۰ ایول ۱۸۸۱ تارخی لئسنہ صرحتہ .

[۱۷] صحیفہ ۳۱ Mélanges Orientaux

2me Serie. بو اثر فرانسیہ السنتہ شرقیہ مکتبی طرفدن نشر اولان طوفونجی جلدہ .

[۱۸] Pitton de Tournefort, Relation

d'un voyage au evant, جلد ۲،

صحیفہ ۸۸، جلد ۲،

Mélanges Orientaux، یک مقدمہ سی.

صحیفہ ۳ - ۴